

บทที่ 1

บทนำ

1. ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

กองทัพบกเป็นกำลังส่วนหนึ่งของกองทัพไทยมีหน้าที่รักษาเอกราชอธิปไตยผลประโยชน์ของชาติและความสงบสุขของประชาชน ซึ่งการปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีการจัดกองทัพที่ทันสมัย มีกำลังเพียงพอ อาวุธยุทโธปกรณ์พร้อมเต็มที่ ดังนั้นกองทัพไทยจึงจัดกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อใช้ปฏิบัติการในยามปกติและเป็นโครงสร้างสำหรับการฝึกและการขยายกำลังต่อไปในยามสงคราม กำลังของกองทัพจึงประกอบด้วยกำลังทหารประจำการและกำลังพลสำรอง (เวียน ไตรยะวงศ์. 2539 : 1) การพัฒนาและเสริมสร้างกำลังกองทัพกองทัพบกมีนโยบายยึดถือโครงสร้างการจัดกำลังของกองทัพบก(ทบ.) ตามแผนโครงสร้างของกองทัพ โดยไม่ขยายกำลังเพิ่มเติมจากหน่วยที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ได้ปรับการจัดหน่วยให้มีรูปแบบเหมาะสมมีอำนาจกำลังรบสูงสุดและปรับทดแทนกำลังพลประจำการด้วยระบบกำลังทดแทนการพิจารณาปรับปรุงระบบกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถเข้าปฏิบัติการรบได้เมื่อประเทศระดมพล โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดระบบกำลังพลสำรองให้แนชัดในเรื่องการผลิต การดำเนินการกำลังพล การควบคุม การศึกษา และการใช้กำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร การพิจารณาปรับกำลังรบหลักประเภทกำลังประจำการลดลง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และได้ส่วนสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาเสริมสร้างกำลังกองทัพบกและนโยบายในการพัฒนากองพลหนุน ระบบกำลังพลสำรองนี้ประกอบด้วยระบบการผลิต ระบบการควบคุม ระบบการเรียกพลและ การระดมพล ระบบการฝึกศึกษา ระบบการบรรจุ และการใช้กำลังพลสำรอง ซึ่งได้มีการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองมาตามลำดับ (กรมการรักษาดินแดน. 2528 : 94-95)

หน่วยบัญชาการกำลังสำรองได้ดำเนินกิจการตามภารกิจที่กองทัพบกมอบหมายในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารซึ่งเป่าหมายหลักของกองทัพบกในการฝึกนักศึกษาวิชาทหารนี้เพื่อการฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้มีขีดความสามารถและพร้อมที่จะบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังส่วนเป่าหมายรองคือ เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการฝึกหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหารที่ได้รับการคัดเลือกให้บรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง เป็นพลเมืองที่มีระเบียบวินัยของชาติ เพราะสังคมมนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนั้น เนื่องมาจากความมีระเบียบวินัยของคนในสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตามที่สังคมกำหนดขึ้น หากสังคมขาดระเบียบวินัยอาจก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายขึ้นได้วนิดา เสวกดรุธทร. 2537 : 72-73) การมีวินัยถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม การปลูกฝังวินัย

จะทำให้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด ซึ่งนอกจากวินัยจะเป็นวัฒนธรรมของสังคมแล้ว ยังทำให้เด็กรู้พฤติกรรมที่สังคมยอมรับและพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมตนเองได้ การปลูกฝังและการเสริมสร้างความมีวินัยแก่คนในชาติ เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่บ้านเมืองนั้น จึงควรเริ่มต้นที่เยาวชนโดยให้ประพฤติและฝึกจนเป็นนิสัย เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีวินัยในอนาคต

การฝึกวิชาทหารตามระเบียบและหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร สำหรับนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1-5 กองทัพบกได้กำหนดวัตถุประสงค์การฝึกไว้ ประการ คือ 1) เพื่อให้นักเรียนนิสิตนักศึกษา ทั้งชายและหญิงที่สมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหาร มีความรู้วิชาทหารทั้งในทางเทคนิคและทางยุทธวิธี โดยนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้มีความรู้วิชาทหารเบื้องต้นในระดับลูกแถวเพื่อให้บังเกิด ความมีระเบียบวินัยเสริมสร้างบุคลิกลักษณะทหารสามารถใช้อาวุธประจำกายและทำการยิงอย่างได้ผล สำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 4 5 ให้มีความรู้วิชาทหารในระดับผู้บังคับหมู่ รองผู้บังคับหมวด และผู้บังคับหมวดตามลำดับ เพื่อให้มีความพร้อมในการควบคุมบังคับบัญชาหน่วยในการปฏิบัติการรบในแบบและนอกแบบ ตลอดจนให้มีบุคลิกลักษณะทางทหาร มีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตาม คำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยเคร่งครัด มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความอดทน ทั้งทางร่างกายและจิตใจสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่มอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ปลูกฝังนักศึกษาวิชาทหารให้มีความอดทนอดกลั้นและยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการมีจิตสำนึกในเรื่องชาตินิยม รวมทั้งมีความเชื่อมั่น และศรัทธาในกองทัพ 3) เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นผู้มีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีของชาติ มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรงมีความอดทนและอดกลั้น สามารถทนต่อสภาพแวดล้อมการฝึกที่ยากลำบาก 4) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาทหาร มีส่วนร่วมในการธำรงรักษา และดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง จริงจังต่อเนื่อง และ 5) เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาวิชาทหารมีความรักและความสามัคคีในหมู่ นักศึกษาวิชาทหารด้วยกัน รวมทั้งให้มีความสำนึกในภาระหน้าที่ของตนให้บังเกิดเป็นรูปธรรม และเป็นระบบโดยต่อเนื่อง (กรมการรักษาดินแดน. 2537 : 9-10)

ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 มีภารกิจในการอำนวยการ การติดต่อประสานงาน และดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- 5 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 13 ประกอบด้วยจังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัด ชัยนาท มีสถานศึกษาวิชาทหารในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 93 แห่งโดยเปิดศูนย์ฝึกย่อยในพื้นที่ต่าง ๆ รองรับการศึกษาของนักศึกษาวิชาทหารในพื้นที่ที่รับจำนวน 11 ศูนย์ฝึก ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกที่ 1 ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ศูนย์ฝึกที่ 2 โรงเรียนพระนารายณ์ ศูนย์ฝึกที่ 3 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา ศูนย์ฝึกที่ 4 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา ศูนย์ฝึกที่ 5 โรงเรียนพัฒนานิคม

ศูนย์ฝึกที่ 6 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี ศูนย์ฝึกที่ 7 โรงเรียนสิงห์บุรี ศูนย์ฝึกที่ 8 วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง ศูนย์ฝึกที่ 9 โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม ศูนย์ฝึกที่ 10 โรงเรียนราษฎร์ประชานุเคราะห์ 33 จังหวัดลพบุรี และศูนย์ฝึกที่ 11 โรงเรียนชยานาทพิทยาคม โดยในปี พ.ศ. 2555 หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ได้จัดให้มีการประเมินศูนย์ฝึกแข่งขัน สถานศึกษาร่วมใจมุ่งสู่มาตรฐานเดียวกัน ผลการประเมินศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ได้คะแนน 83.77 เปอร์เซนต์ อยู่ในอันดับที่ 5 ใน 34 หน่วยทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามตั้งแต่ได้ดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ยังไม่ได้มีการดำเนินการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารอย่างถูกต้องตามหลักวิชาและเป็นระบบ เพราะการประเมินโครงการเป็นกระบวนการสารสนเทศ ที่มีการรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษาอย่างเป็นระเบียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ที่เข้ามาฝึกศึกษาวิชาทหารเป็นปีแรก เป็นการรับรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาทหาร ซึ่งการรับรู้นี้เป็นการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ โดยจะนำไปสู่ทัศนคติ ความเชื่อ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การฝึกวิชาทหารในที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารและประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ตามความคิดเห็นของข้าราชการทหารหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการฝึกวิชาทหารให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานตามที่กองทัพกำหนดไว้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ตามความคิดเห็นของข้าราชการทหารหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ประชากร

ข้าราชการทหารศูนย์ฝึคนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 จำนวน 78 คน ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร 138 คน และนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ของศูนย์ฝึคนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 จำนวน 2,586 คน รวมประชากรทั้งหมด 2,802 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การฝึคนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึคนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ตามรูปแบบการประเมิน CIPP Model ได้แก่

3.2.1 ด้านบริบท หรือสถานะแวดล้อม (Context)

3.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

3.2.3 ด้านกระบวนการ (Process)

3.2.4 ด้านผลผลิต (Product)

ตัวแปรตาม คือ แนวทางการพัฒนาการฝึคนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึคนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

3.3 นิยามศัพท์

การประเมิน หมายถึง การประมาณค่าหรือการประมาณผลที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสอบถาม สังเกต และวิธีการอื่น ๆ แล้วทำการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจว่า การดำเนินงานนั้นมีคุณค่าหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนั้นมากน้อยเพียงใด

การประเมินการฝึก หมายถึง การประเมินการฝึคนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึคนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีแนวทางในการประเมินแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า(Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

CIPP Model หมายถึง รูปแบบจำลองการประเมินโครงการตามกรอบแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เน้นการตัดสินใจเป็นระบบและครอบคลุมทุกด้านประกอบด้วย

C คือ ด้านบริบท (Context) เป็นการประเมิน ความมุ่งหมายของการฝึกวิชาทหาร และวัตถุประสงค์ของการฝึกวิชาทหาร

I คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการประเมิน งบประมาณ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ฝึคนักศึกษาวิชาทหาร

P คือ ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมิน การรับสมัคร และรายงานตัว นักศึกษาวิชาทหาร หลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรมการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

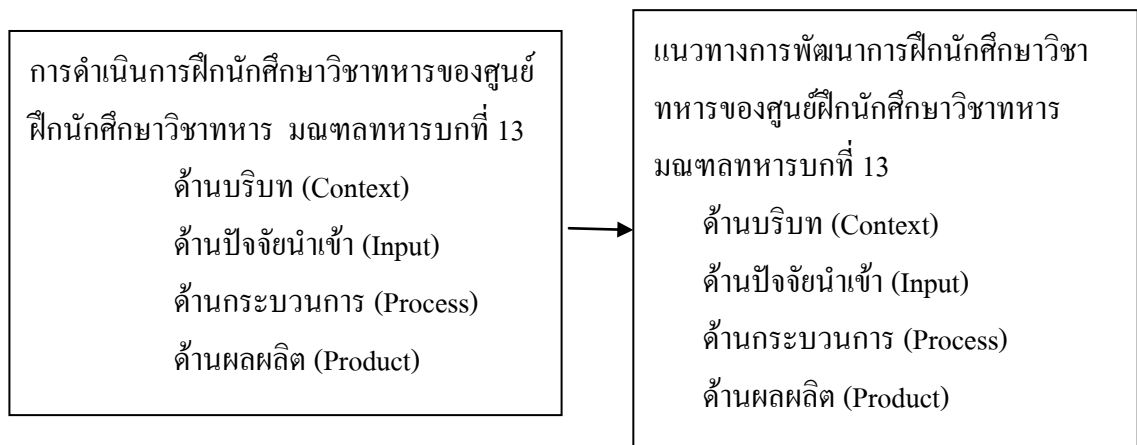
P คือ ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมิน ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะ ของนักศึกษาวิชาทหาร

ข้าราชการทหารศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง ข้าราชการทหารส่วนกองบังคับการ ข้าราชการทหารส่วนฝึก และข้าราชการทหารส่วนการศึกษาของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง ครูที่รับผิดชอบนักศึกษาวิชาทหารใน สถานศึกษาที่เปิดเป็นสถานศึกษาวิชาทหาร

นักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 จากสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ คณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่เข้ารับการฝึก ศึกษาวิชาทหารจากศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. สมมติฐานการวิจัย

ผลการประเมินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 อยู่ในระดับมาก

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการวิจัย แนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 13 ครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะสำคัญสำหรับผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารและผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

6.2 ผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการส่งเสริมกิจกรรมการฝึกวิชาทหารให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานตามที่กองทัพบกกำหนดไว้